

Abans de convertir-se en la meca del cinema, la ciutat de los Angeles va ser el bressol de les més avançades propostes arquitectòniques dels Estats Units. Una selecció de 10 d'aquestes propostes es poden veure a la sala d'exposicions de la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC), del 28 de març al 29 d'abril.

La Fundació Caixa d'Arquitectes i la Demarcació de Girona del COAC presenten 60 anys d'arquitectura a la ciutat de los Angeles

Girona, 29 de febrer de 2007.- El patró de la Fundació i director General de la Caixa d'Arquitectes, Antonio Ferrer, acompanyat pel director de la Fundació Caixa d'Arquitectes, Gerardo García-Ventosa, i el tresorer de la Demarcació de Girona del COAC, Manel Falcó, van inaugurar ahir, **dimecres 28 de març, a les 20 hores**, l'exposició **Los Angeles 10 paradigmas**, una mostra produïda per la Fundació Caixa d'Arquitectes, que ensenya a través d'una selecció de 10 projectes paradigmàtics, l'arquitectura desenvolupada a la ciutat de los Angeles (LA) entre l'any 1908 i 1968. És una arquitectura marcada per l'experimentació, la ruptura amb l'ordre establert, l'ús de nous materials i la inspiració en el món de l'art i la tècnica que han fet possible algunes de les millors obres de l'arquitectura moderna.

A principis del segle XX, la ciutat de los Angeles és una de les ciutats més pròsperes dels Estats Units. L'arribada del ferrocarril i el pas de l'explotació agrícola a l'extracció de petroli provoquen una enorme confiança en el progrés econòmic que provoca un augment demogràfic. Aquests nou vinguts volen aconseguir l'anhelat somni americà a la costa oest del país. En aquest canvi de segle, la ciutat passa de 200.000 habitants al milió. S'inauguren noves fàbriques, es construeixen nous habitatges i los Angeles es converteix en una ciutat rica i pròspera.

Alguns dels millors arquitectes dels Estats Units, com **Frank Lloyd Wright, Charles i Ray Eames, Irving Gill, R.M. Schindler** o **Richard Neutra**, hi veuen una oportunitat per desenvolupar noves propostes arquitectòniques: a los Angeles es trenquen esquemes i es creen alguns dels edificis més innovadors del país utilitzant nous materials (sobretot, el vidre i el formigó) i basats en tota mena d'influències, des de la pintura de David Hockney i l'*art pòvera* fins a l'aeronàutica. Apareixen les teulades en voladís, els *surfing spaces*, els espais comuns i els porxos. Es busca l'espectacularitat, les grans vistes i els terrenys que permeten jugar amb els volums i estructures.

Totes aquestes novetats s'agrupen entorn a **10 paradigmes** que l'arquitecte Juan Coll-Barreu, comissari de l'exposició i autor de la tesi doctoral en la que es basa, ha seleccionat per estructurar els 10 exemples escollits que il·lustren 60 anys (del 1908 al 1968) d'arquitectura en aquesta ciutat. És un recull de diverses tipologies arquitectòniques, des d'habitatges particulars fins edificis per albergar a la gent humil. Alguns d'ells van quedar-se només en una maqueta, però també donen fe de l'impetu constructiu d'aquesta primera meitat del segle XX. Els deu paradigmes són: **autonomia, abstracció, exploració, assimilació, subsistència, seducció, difusió, onada, dilució i eclòsió.**

Deu exemples d'arquitectura renovadora

Una de les icones de la ciutat que descriu el paradigma dedicat a l'**autonomia** és la **Casa Gamble** (Charles i Henry Greene, 1908). Situada a Pasadena, és un exemple perfecte d'independència constructiva, un edifici que, com molts altres que el van seguir, s'allunya dels estàndards coneguts per desenvolupar noves solucions arquitectòniques com l'*sleeping porxo* (terrassa coberta). La casa, barreja d'elements d'estil japonès i nòrdic, amb miradors en part indis i en part africans i amb vidrieres de Tiffany's, va ser construïda per al matrimoni Gamble, propietaris de la marca Procter & Gamble.

Per al paradigma de l'**abstracció**, s'ha escollit la **Casa Dodge**, un edifici actualment desaparegut i que va esdevenir la màxima expressió del cubisme aplicat a l'arquitectura, amb uns interiors austers, una piscina coberta (novetat en l'època) i unes estructures geomètriques. Va ser construïda al 1916 per Irving Gill a West Hollywood.

Uns anys més tard, al 1921, R.M. Schindler construïa la seva pròpia casa a Kings Road. Admirador de Frank Lloyd Wright, Schindler va dissenyar un edifici basat en cinc blocs de formigó amb façana transparent de panells de lli i vidre que s'obrien al jardí. Un exemple perfecte d'**exploració**.

L'**assimilació** d'elements és el paradigma que defineix la casa que Richard J. Neutra, al 1935, va construir per al cineasta Josef von Sternberg. Va usar l'estructura d'un avió per dissenyar-ne el jardí. Un sol dormitori i una construcció d'alumini componien una casa amb voladissos, ponts i superfícies reflectores. Cinc anys més tard, i en plena Depressió provocada pel crac de 1929, la ciutat es va omplir d'immigrants a la recerca de noves oportunitats. L'arquitecte Gregory Ain va rebre l'encàrrec d'elaborar un projecte, anomenat *One family defense housing*, destinat a convertir-se en un allotjament d'emergència. Construït amb fons Guggenheim, el projecte va quedar-se en un prototip paradigmàtic de l'arquitectura de **subsistència**.

Charles i Ray Eames van construir, al 1949, una casa per al seu ús personal que és l'exemple més clar d'obra total. No només en van dissenyar l'edifici, sinó també el mobiliari, la tapisseria, el parament i fins i tot, l'entorn paisatgístic. La casa formava part del projecte *Casi Study Houses* que va durar disset anys i que va agrupar a promotors, dissenyadors, constructors i proveïdors. El suport de la prestigiosa revista *Arts & Architecture* va ajudar que aquestes cases, amb un alt poder de **seducció**, tinguessin un enorme èxit entre la gent adinerada i exigent del sud de Califòrnia.

A la dècada següent, i coincidint amb l'aparició de l'*art pòvera*, es desenvolupa una arquitectura voluntàriament definida com "lletja", basada en el paradigma del **desordre** i que Coll-Barreu exemplifica en l'enigmàtica *Casa Model 301*, un projecte de quatre arquitectes del qual s'han recuperat recentment els plànols. Completament oposada al disseny dels Eames, el seu disseny es basava en la desinhibició formal, la provisionalitat i el caos, i estava directament relacionada amb la sensació de desordre que va portar la postguerra.

Només cinc anys més tard a la platja de Malibú, Craig Ellwood va dissenyar una casa directament relacionada amb la pintura de David Hockney, la *Casa Hunt*, amb uns grans finestrals amb vistes a l'oceà, interiors diàfans i assolellats i plataformes amb moqueta sobre la sorra. És la màxima expressió de la nova **onada** arquitectònica basada en l'hedonisme i el luxe dels rics habitants de Califòrnia.

Finalment, els dos últims paradigmes representen la unió de tots els elements que se n'han anat construint en el decurs d'aquestes sis dècades. Per un costat, Albert Frey **dilueix** un espai de vidre i xapa ondulada entre las roques escarpades del desert de Palm Springs. És la *Casa Frey II* que és la conjunció de la fusió amb la natura que trobàvem en el projecte dels Eames i l'assimilació de la casa construïda per Neutra. Per la seva part, John Lautner, seguint la línia iniciada per Neutra, dissenya la *Casa Elrod* al 1968, un habitatge que **eclosiona** els elements espacials (gran terrassa en voladís, vidre de terra a sostre, paisatgisme romàntic, aires futuristes en las estructures) i que es converteix en un fita arquitectònica que el cinema no tarda a reconèixer: va ser l'escenari de part del rodatge de *Diamonds are forever*.

Los Ángeles 10 paradigmas

Del 28 de març al 29 d'abril de 2007

Sala d'exposicions de la Demarcació de Girona del COAC. Pl. de la Catedral, 8. Girona

Horari de visita: feiners, de les 9 a les 18 h.

Producció: Fundació Caixa d'Arquitectes

Organitza: Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Per a més informació:

Vanessa Masip

Departament de Comunicació – Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça de la Catedral, 8. 17004 Girona. Tel. 972.41.28.96 – A/e: premsa.gjr@coac.net

Sala de Premsa: http://www.e-coac.org/premsa/e-coac_noticies/

Sílvia Pérez i Eva Rexach. Comunicació Mahala Alzamora

Comunicació Fundació Caixa d'Arquitectes

La Rambla, 130 3r. 08002 Barcelona. Tel. 93.412.78.78 – A/e: spcrespo@mahala.org eva@mahala.org